

УДК 636.083.1: 543.8

ДО ВИЗНАЧЕННЯ ЛОКАЛЬНОГО ВНЕСЕННЯ СОЛОМ'ЯНОЇ ПІДСТИЛКИ В БОКСИ

Парієв А. О., канд. техн. наук, ст. наук. співроб.

Інститут механізації тваринництва Національної академії аграрних наук України

Тел./факс: (061) 289-81-44

Визначено закономірності зміни фізико-механічних властивостей і складу солом'яної підстилки в залежності від її розташування в боксі.

Ключові слова: солом'яна підстилка, властивості, температура, вологість, домішки

Проблема. Основним матеріалом, який використовують у якості підстилки при безприв'язно-боксовому утриманні корів на молочних фермах України є солома. Періодичність і разова доза внесення солом'яної підстилки регламентується нормами ВНТП-АПК-01.05. Так, для дійних корів, при безприв'язно-боксовому утриманні прийнята разова доза в 0,5 кг 1 раз на добу. Разом з тим, залишається відкритим питання внесення і розподілення солом'яної підстилки в бокси. Традиційно вважається, що розподілення солом'яної підстилки, в тому числі і механізованими засобами, по всій довжині боксу повинно бути рівномірне.

Але, на наш погляд, при нормованому розподіленні підстилки слід було б враховувати, як особливості боксового утримання корів, так і фізіологію тварин. Визначення фізико-механічних властивостей солом'яної підстилки при утриманні худоби в боксах, дозволить скорегувати технологічні параметри процесу її внесення і розподілення та розробити відповідне технологічне обладнання. В кінцевому результаті це дозволить створити більш комфортні умови утримання корів, при одночасному зниженні витрат праці і підстилки на утримання худоби.

Мета досліджень – визначити фізико-механічні властивості солом'яної підстилки, а також закономірності їх зміни, в залежності від розташування підстилки в боксі.

Методика досліджень. Склад та фізико-механічні властивості солом'яної підстилки, в технології безприв'язно-боксового утримання корів були визначені (березень місяць) на молочному комплексі на 1000 корів АФ «Чумаки» Дніпропетровської області, на 5 день після внесення підстилки.

Солома перед внесенням в бокси (вручну) додатково не подрібнювалась, фракційний склад соломи: часточки до 15 см - 16,7 %, понад 15 см – 83,3 %. Періодичність внесення підстилки - 1 раз на тиждень. Визначались наступні фізико-механічні властивості: фракційний склад, вологість та температурні показники підстилки в боксі. Показники фізико-механічних властивостей підстилки представлені як статистичні залежності з наступною апроксимацією їх квадратичними і кубічними поліномами.

Результати досліджень

Температурні показники в солом'яній підстилці боксів по середній лінії, були визначені для боксів, які щойно звільнили тварини (3 бокси).

Середня температура підстилки в боксах, які щойно звільнили тварини наведено на рисунку 1.

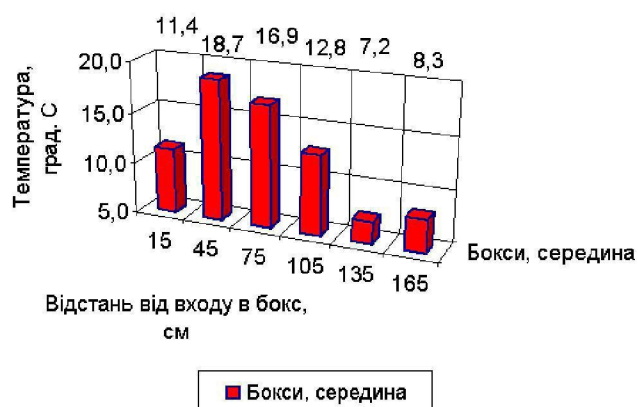

Рисунок 1 – Середня температура підстилки в боксах, які щойно звільнили тварини

Як видно з графіку середньої температури підстилки в боксах (рис. 1), щойно звільнених тваринами, температура в них розподіляється не рівномірно, досягаючи свого максимуму на відстані 45–50 см від входу в бокс і поступово знижуючись у наступному. При вказаній температурі в корівнику ($+7^{\circ}\text{C}$), максимум середньої температури в підстилці сягає $+18^{\circ}\text{C}$.

Вологість підстилки в боксах вимірювалась на відстані 60 см від краю бокової лінії. Додатково також і на початку від входу в бокс – на відстані 35 см. Графічні залежності середньої вологості підстилки від входу в бокс показано на рисунку 2.

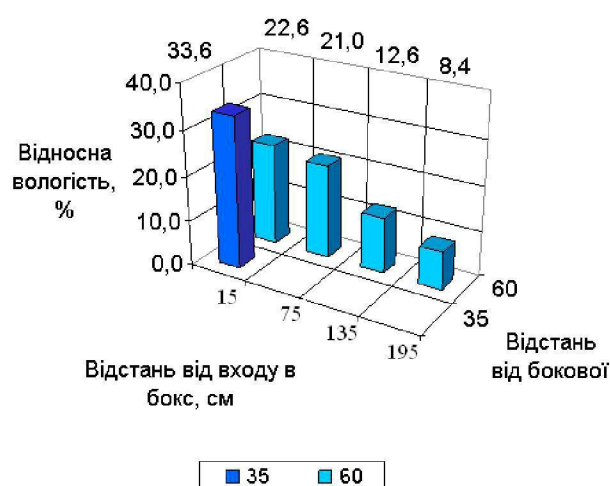

Рисунок 2 – Середня вологість підстилки в боксах

Середня вологість підстилки в боксах (рис. 2) сягає максимум (24 %) на відстані 40–45 см від входу в бокс, поступово знижуючись до 8,5 % на при кінці боксу.

Середній вміст соломи в підстилці (солома, гній, глина) боксів, на 5 день після внесення підстилки, наведено на рисунку 3.

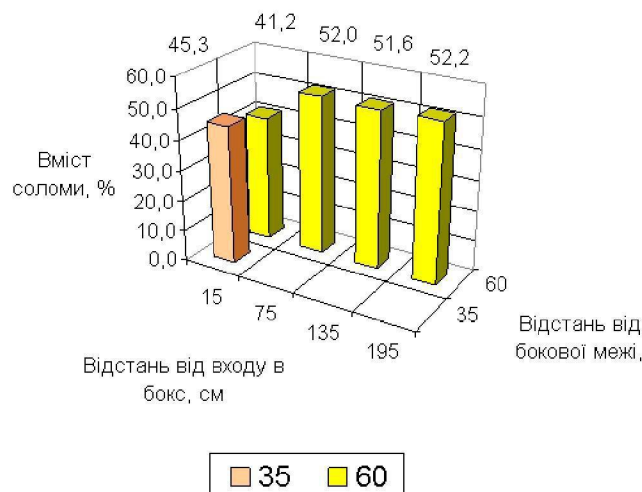

Рисунок 3 – Середній вміст соломи в підстилці боксів

Середній вміст соломи в загальній масі підстилки на відстані 15 см від входу в бокс складає 41,2 %, на відстані 35 см від боковини – 45,3 % (вологості – з 24 % до 32 %). Це що свідчить про те, що дефекація тварин відбувається при їх розташуванні по діагоналі боксу. На відстані 75 см від входу в бокс вміст соломи

в підстилці збільшується до 52 % і практично залишається на одному рівні до кінця боксу (51,6–52,2 %).

Статистичні залежності показників фізико-механічних властивостей підстилочки (температура, вологість, вміст) представлені також у вигляді поліноміальних моделей:

– для температури солом'яної підстилочки в боксі:

$$Y = 0,4583 x^3 - 5,8313x^2 + 19,956x - 2,6667,$$

коефіцієнт кореляції $R = 0,9291$;

– для вологості солом'яної підстилочки:

$$Y = 0,2301 x^3 - 2,9183x^2 + 7,8649x + 17,453,$$

коефіцієнт кореляції $R = 1$;

– для вмісту солом'яної підстилочки

$$Y = 0,2528x^3 - 3,6675x^2 + 16,767x + 27,854,$$

коефіцієнт кореляції $R = 1$.

Графічні залежності температури, вологості, вмісту солом'яної підстилочки згідно їх поліноміальних моделей представлено на рисунку 4.

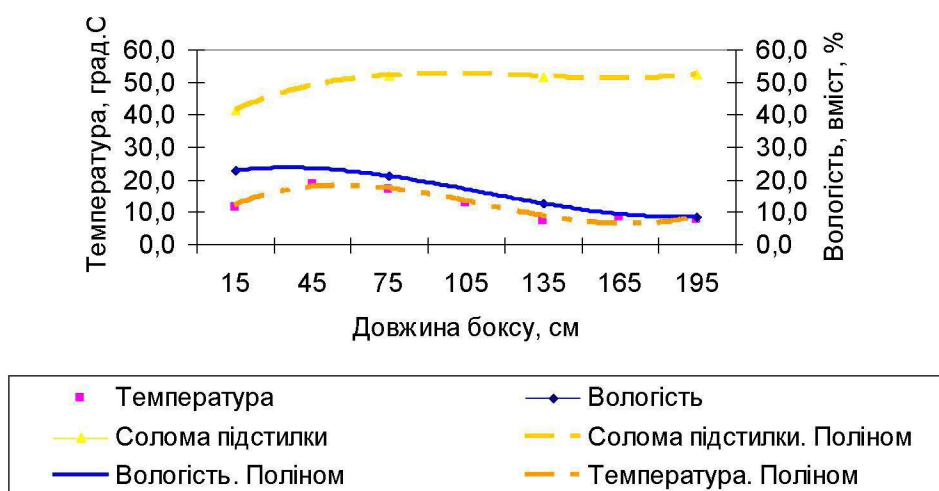

Рисунок 4 – Графічні залежності температури, вологості, вмісту солом'яної підстилочки

Висновки

1. Періодичність (1раз на тиждень) і разова норма внесення підстилки (11 кг/гол.) не створює достатньо комфортних умов для утримання молочної худоби, про що свідчить середній вміст соломи в підстилці. Тобто вміст соломи до домішок в підстилці (гній, глина), на 5 день після внесення підстилки істотно знижується і становить 1 : 1 (в середньому 52 %), а на відстані 50–60 см при вході в бокс ще нижче (41,2–45,3 %).

2. Середня вологість підстилки на вході в бокс і відстані до 40–45 см становить 24 %, а по краях боксу на вході ще вища – до 32 %, що значно перевищує рекомендованої норми (14–16 %). В результаті чого, для тварин створюються менш комфортні умови утримання та зменшується час відпочинку тварин.

3. Тепловіддача тварин найбільш істотна на відстані першій 1/4 боксу, максимум тепловіддачі – 45–50 см від входу в бокс.

4. Технологічний процес механізованого внесення солом'яної підстилки в бокси повинен враховувати фізіологію і розташування тварин в боксі, тобто внесення підстилки в бокс повинно бути локальним, щоб створити найбільш комфортні умови для худоби, при одночасному зниженні витрат праці і підстилки.

5. Максимум разової дози внесення підстилки в бокс повинно бути на відстані 40–50 см від входу в бокс. Переважна більшість разової дози внесення солом'яної підстилки повинна припадати на першу 1/3 боксу.

Перелік посилань

1. ВНТП-АПК-01.05 Скотарські підприємства (комплекси, ферми, малі ферми). – К. : Мінагрополітики України, 2005. – 111 с.

TO THE DEFINITION LOCAL INTRODUCTION OF STRAW BEDDING IN THE BOX

Summary. The regularities of changes in physical and mechanical properties and composition of straw bedding, depending on its location in the box.